

LIFFE

Od prismuknjenege humorja do zateženosti

Med tekmovalnimi filmi letošnjega Liffa je navdušila **Bojevnica** islandskega režiserja Benedikta Erlingssona, ki je zaslovel s filmom *Zgodbe o konjih in ljudeh*, medtem ko je Lars von Trier spet skušal preseči samega sebe.

✎ **Zdenko Vrdlovec, Špela Barlič**

Danski režiser **Lars von Trier** je v evropskem filmu to, kar je bil Ivan Cankar v slovenski literaturi: inovativen in provokativni avtor, ki s svojimi deli »vznemirja« običnost, se pravi ga ne pusti mlanečnega, marveč ga razcepi, pritegne ali odvrne, navduši ali ogorči, lahko tudi oboje hkrati. Vselej gre čez vsakršen rob. Toda s *Hiša, ki jo je zgradil Jack* naj bi von Trier vendarle šel predaleč čez vse robove in meje, kot je sklepati po odzivih kritike in občinstva, ki je v Cannesu sredi filma odhajalo iz dvorane (v manjši meri se je to ponovilo tudi na Liffu oziroma v kinu Komuna).

Hiša, ki jo je zgradil Jack ni prvi film z že mrtvim prvoosebim pripovedovalcem in obenem akterjem, je pa prvi (le da to prvenstvo ni tako pomembno kot invencija mrtvega naratorja, ki potrjuje Pasolinijevo tezo, da je smrt najboljša montaža življenja), v katerem je pripovedovalec serijski morilec in povrh še alter ego samega avtorja filma. Ta se začne v temi, v kateri slišimo duet glasov, pripovedovalčevega in starčevskega, skoraj zagrobnega, katerega vir se razkrije šele v epilogu, kjer pripovedovalca spremlja v pekel. Pripovedovalec, Jack (**Mat Dillon**), pravi, da je izbral pet naključnih epizod iz svojega zločinskega življenja, vseeno pa prva ne deluje ravno naključna, marveč prav kot prva, to je tista, ki je bila odločilna za njegovo kariero serijskega morila. To je epizoda z žensko (**Uma Thurman**), ki ne le da sama prisede v Jackov avto, marveč vozniku, po poklicu gradbenemu inženirju z ambicijo arhitekta, tudi takoj pove, da jo spominja na morilca, nazadnje pa njene besede, ko postanejo žaljive, res postanejo performativne in iz gradbenega inženirja naredijo morilca.

Če ta epizoda nima ravno »tež« von Trierjevega odgovora na gibanje #Metoo, pa je skoraj zanesljivo vontrierjevsko provokativna reakcija na očitek mizoginije v njegovih filmih. In nekaj podobnega bi veljalo tudi za vse druge epizode, ki so tako metafizijske kot avtopromocijske na način avtokritičnosti. Jack se sklicuje na OKM (obsesivno kompulzivno motnjo), toda to je le porogljivo evocarje

psihopatologije serijskih morilcev iz »realističnih« filmov, medtem ko on sam ni niti najmanj psihološki lik, marveč neke vrste provokativni demonstrator, ki z ubijanjem otrok demonstira »najgusnejši zločin«. In naj so njegovi zločini še tako ogabni in nazorni, jih vselej spremljajo komični elementi, ki pa jih niti toliko ne deralizirajo kot skušajo gledalca spomniti na njegov cinizem. Bolj pro-

V tem filmu dobite vse: dramaturško perfektno izpeljano zgodbo, akutno sporočilo, čudovite posnetke osupljive islandske narave, napeto akcijo, vizualno udarne prizore, ki se vam zarežejo v spomin, dobro glasbo, svež pristop, kanček poezije in dobro mero severnjakaškega obsejajkega humorja.

blematične se zdijo Jackove primerjave njegove zločinske dejavnosti z umetnostjo, a prav te so še najbolj avtorsko mazohistične in narcistične.

Bojevnica

Islandskega režiserja **Benedikta Erlingssona** se marsikdo spomni po sijajnem prvcu *Zgodbe o konjih in ljudeh* (2013), nenavadnem prepletu vinjet o odnosih med konji in ljudmi v neki islandski podeželski skupnosti. Tudi svoj drugi film *Bojevnica* osrediči okrog teme razmerja med človekom in naravo, plasira pa jo v še bolj komunikativni, a zato nič manj tehtni izvedbi.

Halla je na videz benigna petdesetletna zborovodkinja, ki se v prostem času preganja po odročnih pašnikih in se lastnoroko spravlja nad električno napeljavo, ki napaja lokalno industrijo aluminija. Zaradi njenih sabotaž so tuji vlagatelji vse bolj zadržani glede naložb, državní uradniki pa vedno bolj nervozni, ko nemočno gledajo, kako jim tuji denarci polzijo med prsti. Nad neznanega saboterja pošljejo kriminaliste in specialce, helikopterje in brezпилotne letalnike s

toplnotnimi kamerami, forenzike in vohune. Halla se spretno bori s sovražnikom, potem pa jo preseneti poziv posvojitvene agencije, ki jo štiri leta po oddaji vloge za posvojitve obvešča, da so zanjo v Ukrajini našli deklico. Zdjaj Halla stoji pred težko odločitvijo – naj reši enega otroka ali naj se še naprej trudi rešiti svet?

Čprav Erlingsson odpira resno in perečo temo nujnosti takojšnjega ukrepanja za omejitve ekoloških katastrof, ne pridiga, ampak svoj poziv podaja z distance, skozi filter humorja, metanaracije in poetičnih, rahlo privzdignjenih, magičnih elementov. Najbolj vpadljiva domislica je postavi-

tev filmske glasbe v dogajalni prostor – dogajanje kot kakšen grški zbor spremljajo, komentirajo ali zgolj podčrtujejo trije glasbeniki in tri v narodne noše oblečene ukrajinske pevke, ki vedno stojijo znotraj kadra in tu in tam celo posežejo v dogajanje. V tem filmu dobite vse: dramaturško perfektno izpeljano zgodbo, akutno sporočilo, čudovite posnetke osupljive islandske narave, napeto akcijo, vizualno udarne prizore, ki se vam zarežejo v spomin, dobro glasbo, svež pristop, kanček poezije in dobro mero severnjakaškega obsejajkega humorja. Magični realizem po islandsko. Gledljiv, zabaven, povsem unikaten in simpa-

Če ta epizoda nima ravno »tež« Trierjevega odgovora na gibanje #Metoo, pa je skoraj zanesljivo vontrierjevsko provokativni odziv na očitek mizoginije v njegovih filmih.

tično prismuknjen film, ki bi mu naredili strašno krivico, če bi ga samo zato, ker je tako zelo všečen, vzeli preveč zlahka in v njem ne bi prepoznali resnega kandidata za glavno festivalsko nagrado. x

V Cannesu in tudi v Ljubljani so gledalci odhajali s projekcije filma Larse von Trierja. ☼ arhiv Liffa

Nad saboterko Hallo pošljejo tudi brezпилotne letalnike. ☼ arhiv Liffa